

dit rondweg te erkennen, dan door allerlei gekunstelde exegetische tekst toeh voor den kinderdoop. pasklaar te willen maken, zooals onze vaders wel eens hebben gedaan. En evensoo staat het met Markus 16: 15, 16, want Christus zegt ook hier eerst: »predikt het Evangelie aan alle creaturen« en laat er dan op volgen: »wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden«. Dat hier als voorwaarde vóór den doop het geloof wordt gesteld en dat met dit geloof bedoeld wordt een dadelijk geloof, een geloof dat door de prediking der Apostelen gewerkt is, kan niet ontkend worden. Het »wie geloofd zal hebben« staat toch zonder twijfel met het voorafgaande: »predikt het Evangelie« in het nauwste verband.

Maar hoe sterk de tegenstanders van den kinderdoop schijnbaar met hun beroep op deze beide plaatsen uit het Evangelie staan, toch behoef men het verband, waarin deze uitspraken van Christus voorkomen, slechts even in te zien, om te gevoelen, dat daaruit noch voor noch tegen den kinderdoop iets kan worden afgeleid. Zeker, indien Christus, gelijk gemeenlijk wordt voorgesteld, hier de instelling van den doop had gegeven en daarbij aan de Apostelen had voorgeschreven, hoe en wanneer de doop alleen mocht bediend worden, dan zouden deze uitspraken beslissend zijn. Maar hiervan is geen sprake. In Marcus 16: 16 wordt niet gelast te doopen, maar alleen gezegd, dat wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zalig zal worden. En ook in Matth. 28: 19 valt de nadruk niet op het gebod om te doopen, wat de discipelen van Jezus reeds lang vóór dien tijd hadden gedaan, maar op den last, die nu voor het eerst op hen wordt gelegd, om *uit te gaan en het Evangelie te brengen aan alle volkeren*, of, gelijk het mischien nog juist vertaald zou kunnen worden, aan de *heidensche volkeren*, want het oorspronkelijke woord *ethne* wordt in het Nieuwe Testament schier uitsluitend gebruikt om de heidensche volkeren in tegenstelling met Israël aan te duiden. Matth. 28: 19 geeft ons dus niet de instelling van den doop, maar het bevel om de prediking van het Evangelie niet langer tot de Joden te richten, maar tot heel de wereld, tot alle volkeren, tot de heidenen, en eerst in verband daarmee wordt nu gezegd, dat de Apostelen dan ook degenen, die door dezen missie-arbeid voor Christus gewonnen zullen worden, te doopen hebben evenzeer als ze dit reeds bij de bekeerlingen uit de Joden hadden gedaan.

Het *gaan heen in geheel de wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen, onderwijst alle volkeren*, is het nieuwe gebod dat Christus hier aan zijn discipelen geeft. Al wat over den doop gezegd wordt, kan en mag daarom alleen van uit dat oogpunt worden verstaan. Of wil men nog duidelijker, er is hier geen sprake van dat Christus voorschrijft, hoe in een gevestigde Kerk de doop bediend moet worden, maar van den *zendingsarbeid* in een nog niet gekerstende wereld en bij nog heidensche volkeren. En voor dezen zendingsarbeid geeft Christus hier den regel, die zeker ook voor ons geldt, dat alleen wie vooraf onderwezen is, een discipel van Christus is geworden, het gehoorde woord geloovig heeft aangenomen en beleden heeft, gedoopt mag worden. Aan dat bevel van Christus hebben de Apostelen zich dan ook stipt gehouden, en voor elke Christelijke Kerk is dat nog de regel, dien ze bij haar zendingsarbeid volgt. Zelfs waar de doop aan volwassenen, die in de Christelijke Kerk zijn opgegroeid, maar, om wat oorzaak ook, als kind den doop niet ontvangen hebben, wordt bediend, wordt deze regel van Christus nog altoos toegepast, want zulk een volwassene wordt niet gedoopt dan na onderwezen te zijn en belijdenis van zijn geloof te hebben afgelegd. Maar dat dit woord van Christus allerminst bedoeld heeft een regel te stellen, waardoor de kleine kinderen van den doop zouden worden uitgesloten, kan wel het beste blijken uit het slot van Marcus 16: 16, waar Christus zegt: »die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden«. Voor volwassenen is dit zoo; wie als volwassene niet geloofd heeft, zal verdoemd worden. Maar wie hieruit zou willen afleiden, dat dit woord ook voor kinderen gold en dat dus elk kind, dat te sterven kwam, voordat het tot dadelijk geloof in Christus kwam, voor eeuwig zou verloren wezen, zou niet alleen de meest onbarmhartige leer verkondigen, maar ook lijnrecht in strijd komen met Christus' eigen woord, die gezegd heeft: »laet de kinderen tot Mij komen, want hunner is het Koninkrijk der hemelen«. En indien uit Christus' eigen getuigenis dus vaststaat, dat de kinderen, bij wie van een dadelijk geloof geen sprake kan wezen, daarom toch niet verloren zullen gaan, want dat hunner het Koninkrijk der hemelen is, dan blijkt daaruit ook, dat hetgeen in Marcus 16: 15, 16 gezegd wordt, niet op de kinderen kan slaan, en daarmee dus ook elk recht vervalt om op hetgeen in dezen tekst gezegd wordt, als bewijs tegen den kinderdoop zich te beroepen.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwils scholen.

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Haarlem f 10.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leestafel.

Dr. F. W. GROSHUIS, Bijbelvertalen, Amsterdam. H. A. van Bottenburg 1916.

III.

En nu nog het Practisch deel. Ook dit deel zijner brochure, betwex van p. 63-82 loopt, bevat twee hoofdstukken waar van het ene gaat over het vertalen en het andere over de inrichting der vertaling.

Hoofdstuk I. Het Vertalen, heeft dan weer

twee §§: de vertalers en de methode van arbeiden en evenzoo Hoofdstuk II: De Inrichting der Vertaling welke 1e de eischen der wetenschap en welke 2e de eischen der Praktijk in het licht stelt.

Ook nu weer zal ik den inhoud der §§ zoo kort mogelijk samenvatten.

Alzoo eerst de twee §§ van hoofdstuk I dat over vertalen gaat.

De eerste § van dit hoofdstuk opent met de vraag: »Wie kan als vertaler van den Bijbel optreden?« en allereerst is daarop het antwoord: »De vertaler moet de talen der Schrift grondig verstaan«.

Dere eisch is zeker een niet geringe, want hij sluit niet minder in, dan dat zulk een vertaler niet maar Hebreewsch en Grieksch kent, doch van deze twee talen een grondig kenner is. Bedoelt men daarbij, dat om een grondige kenner van het Hebreewsch te zijn, men ook andere Semitische talen moet kennen, dan wordt daarmee van den vertaler verlangd, dat hij vakman zij en op het gebied der semitische en op dat der klassieke philologie. Het wil mij voorkomen, dat in onzen tijd van arbeidsverdeling ook in het wetenschappelijk bedrijf, althans het groot getal van aan dezen dubbelen eisch beantwoordende geleerden voor de keuze wel geen moeite zal opleveren.

Maar, ook indien het gelukt zulk een thans zeldzamen vogel te vinden, of, zonder beeldspraak, zulk een veelzijdig ontwikkelde philoloog of taalgeleerde te vinden, dan zou hij zonder meer, volgens Dr. GROSHUIS, als vertaler van den Bijbel nog niet in aanmerking kunnen komen. Zulk een vakman op het gebied van de semitische en van de klassieke philologie toch moet bovendien ook theoloog zijn. In de exegetische moet hij zelfstandig kunnen oordeelen. En ook op het verder gebied der theologie mag hij geen vreemdeling zijn.

Ik ben het goed eens met den geachten schrijver wanneer hij schrijft: »Indien ergens, dan hebben hier (bij het vertalen van den Bijbel) de beide genoemde wetenschappen (philologie en theologie) hand aan hand samen te werken.« Maar ik zou toch, met het oog op de twee talen der Schrift, in overweging willen geven, dat men aan den theoloog-vertaler geen meerderen eisch stelle, dan dat hij ook of klassiek, of semitisch philoloog zij.

Tegen de overige eischen, die in deze § aan den vertaler worden gesteld, dat hij, wat zijn moedertaal betreft, ook taalkundenaar zij; de taal van het volk, waarvoor zijn vertaling moet dienen, kent, en daarbij, door zijn vromen zin en godzaligen wandel het vertrouwen van het volk heeft, — is zeker geen bezwaar in te brengen § 1.

De methode van arbeiden, of de weg, dien de Bijbelvertalers bij hun werken hebben te volgen, wordt door Prof. GROSHUIS slechts wat de hoofdlijnen betreft, aangegeven.

Al bewijst ook het voorbeeld van LUTHER dat een man den Bijbel kan vertalen, het bewijst uit 'n enkel geval is altijd bedenkelijk, maar bovendien doen, de gebreken, die aan LUTHERS vertaling kleven, ondanks al haar gaarne genoemde voordeeltjes, toch wel zien, dat het niet het meest gewenschte is.

De Schrijver acht het dan ook het meest gewenschte, »dat een Bijbelvertaling wordt gemaakt door een niet al te grooten kring van mannen, waarin zooveel mogelijk verschillende elementen zijn vertegenwoordigd, doch dan zoo, dat allen over het gehele werk gaan«.

Wat die »verschillende elementen« betreft, zij er hier aan herinnerd, dat Prof. GROSHUIS reeds in zijn PRINCIPIEEL deel een samenwerkende van orthodoxen en moderneren als ondoenlijk heeft genoemd. Met die »verschillende elementen« is dan ook niet meer bedoeld, dan een zekere verscheidenheid of nuancering onder mannen van eenzelfde geloofsverzuiging; iets wat voor de wederzijdse controle noodig is en tegenover het gevaar van eigen meeningen in de vertaling te brengen, beveelt.

Met het »dan zoo, dat allen over het gehele werk gaan«, bedoelt Dr. GROSHUIS, naar, uit wat hij op p. 66 schrijft, »dat de werkverdeling niet zoo mag wezen, dat elk der vertalers een stuk te bewerken krijgt«. Wanneer hij dan laat volgen: »Zal er werkelijk controle zijn, zooals dat noodig is, dan moeten allen, die medebewerken, aan elk stuk gelijkelijk hebben gewerkt«, dan meen ik daaruit te moeten begrijpen, dat ieder vertaler elk stuk van den Bijbel moet vertalen.

Dit nu komt mij, met het oog op wat ik hierboven over de tegenwoordige arbeidsverdeling in het wetenschappelijk bedrijf en wel in verband met de klassieke- en de semitische philologie schreef, — wel wat te veel geëischt voor. Het zou echter kunnen zijn, dat Prof. GROSHUIS, die klassiek-philoloog en Nieuw-Testamentikus van professie is, bij het schrijven van deze zijne brochure te uitsluitend aan een vertalen van het N. T. heeft gedacht. »Onderstelling, die, met het oog op wat ik reeds vroeger mededeelde, omtrent zijn in het PRINCIPIEEL deel gedane vraag: »of het op dit oogenblik wel de meest geschikte tijd is, om een nieuwe vertaling van het O. T. te maken«, — mij niet al te gewaagd schijnt.

Na de samenwerking der vertalers komt hier ook nog die tusschen vertalers en revisoren of overzieners ter sprake. De schrijver maakt daarbij de niet ongepaste vergelijking van den meubelmaker en den man van smaak, die beoordeelen kan of een meubelstuk al dan niet in een bepaald milieu paste. Hij wil toch de taak van de revisoren beperken tot een, uit oogpunt van smaak, beoordeelen van de taal, waarin is overgezet en dan zoo, dat daarbij het verstaan van het oorspronkelijke niet mag opgeofferd aan de schoonheid van taal en dus »het laatste woord steeds aan de vertalers blijve«.

Ten slotte verklaart de schrijver zich tegen een te veel vooraf reglementeeren van de vertalers bij hun samenwerken, al acht hij ook het vaststellen van enkele regels — b.v. dat de, in het oorspronkelijk gelijkluidende plaatsen der synoptische evangelien, als zodanig ook in de vertaling moeten uitkomen, — noodzakelijk. § 2.

In hoofdstuk II wordt eerst gehandeld over de eischen der wetenschap, waaraan het Bijbel-vertalen moet beantwoorden.

Daarbij komt dan, onder verwijzing naar wat daaromtrent reeds in het PRINCIPIEEL deel is gezegd, eerst ter sprake de volgorde der Bijbelboeken, die in het O. T. en in het N. bepaaldelijk de Algemeene en de Paulinische brieven, — in het oorspronkelijke een andere is dan b.v. in onze Statenvertaling. Op niet onaanzienlijke gronden oordeelt de schrijver, dat de ook ten onzent gewone volgorde, bij een vertaling behouden moet worden.

Vervolgens spreekt hij over de zeker niet belangrijke vraag omtrent de »inlatingen« of »toevoegingen«. M. d. w. het in een vertaling

met andere letters afdrucken of tusschen haakjes zetten, ter wille van het taaleigen of ter verduidelijking van woorden, die in het oorspronkelijke niet staan. Voor zoover deze »inlatingen« haar ontstaan te danken hebben aan een te mechanisch opgevat inspiratiebegrip, is Prof. GROSHUIS er niet best over te spreken. Met verwijzing in zijn 103e Aanteekening, voor de deskundigen, naar wat WINKER in zijn Grammatik des N. T. Sprachidioms over »unvollständige »Satzbildung« in het Grieksche Testament schreef, stelt hij als regel: men lasche nooit in, of late nooit uit de vertaling, of het moet zeer bealst noodzakelijk zijn.

Eindelijk nog stelt hij hier als een eisch voor een goede Bijbelvertaling, dat in het N. T. citaten of aanhalingen uit het O. met een afzonderlijke letter worden gedrukt en ook, dat men de dichtelijke stukken niet laat doorloopen, maar elk lid daarvan met een nieuwen regel laat beginnen. § 1.

Na de eischen der wetenschap, die gelijk zij hier gesteld zijn, in verband met wat daaromtrent in het Ie deel van BIJBELVERTALEN is gesteld, moeten worden bezien, handelt de schrijver dan nog over de eischen der praktijk, die aan een Bijbelvertaling zijn te stellen.

Het gaat daarbij, zooals hij zelf zegt, over »eenige zaken, die er toe dienen kunnen het leeren gemakkelijker te maken«.

En daartoe rekent Dr. GROSHUIS dan, dat men in zulk een vertaling de algemeen gebruikte indeeling in hoofdstukken behoude. Want wel is die indeeling vaak voor verbetering vatbaar, maar »de eenvoudige geloovige moet den weg in zijn Bijbel kunnen opzoeken«. Verder, het wat spaarsaamlijk gebruik van hoofdletters en wel zoo, dat men niet elk vers er met een taal beginnen. Eindelijk, dat men in een vertaling de »aanteekeningen« licht weg late. Wel erkent hij, »dat de Schrift, alhoewel voor ieder duidelijk tot zaligheid, toch zeer zeker uitlegging behoeft«, maar, zooals hij in zijn

PRINCIPIEEL deel heeft aangegeven, vertalen en uitleggen zijn twee in kantteekeningen nu zit het gevaar, dat zij, van »een verkeerd geest doordrongen, den zin der Schrift verduisteren«, en ook, dat waar zij enkel oostersche gebruiken betreffen, al te spoedig niet meer op de hoogte van de nieuwere ontdekkingen en dus verouderd zijn. »Liever zorge men, dat er goede, voor het volk geschikte, doch afzonderlijk verschijnende verklaringen van den Bijbel komen« p. 80.

Ik kan de lesing van deze, zooals ik haar in mijn eerste artikelje karakteriseerde, in academischen toon en toch in gloed van geloofs-overtuiging aangaande den Bijbel als Gods Woord, geschreven brochure, aan allen, die, zoo in als buiten onze kerk, belangstellen in de thans ten onzent opgekomen vraag naar een nieuwe Bijbelvertaling, ten zeerste aanbevelen.

Hoe men tegenover deze vraag ook staat, wie het nog niet weet, kan er uit leeren wat er aan was.

Wie zich ophoudt zien het werk van Bijbelvertalen te ondernemen, zullen in GROSHUIS' geschrift een program van actie vinden, waarvan zij, ook al mochten zij op sommige punten er van te moeten afwijken, goed zullen doen het te overwegen.

Inzonderheid aan de Commissie, die op de jongste Synode onzer Gereformeerde Kerken benoemd is om over de, bij haar ingekomen, voorstellen in zake bijbelvertaling, op de volgende Synode te rapporteren, heeft de schrijver van BIJBELVERTALEN, naar het mij voorkomt, een zeer te waardeeren dienst bewezen.

Voor dit geschrift, door zijn volkomen gemis aan reprintmatie-zucht, niet minder dan door zijn groote teederheid tegenover hetgeen ons trouwe kerkvolk dierbaar is, zoo verkwikkend, en bij welks samenstelling zoo blijkbaar geen ander bedoelen voortzat dan Gods volk Gods Woord te doen verstaan, mogen wij den geleerden schrijver dankbaar zijn.

G.

Officiële Berichten.

VELDPREDIKING.

Verleende hulp in de maanden Januari—Februari 1916.

Vanuit Tilburg:

1. Jan. Dr. Trenning, van Olat, te Gorile en Tilburg.
2. Dr. Roos, van Vinkeveen, te Tilburg en Hilvarenbeek.
3. Dr. Schoemakers van Kampen, te Raarle-Nassau, Ulicoten en Tilburg.
4. Febr. Dr. Impeta, van Avereest, te Gorile, Hilvarenbeek en Tilburg.
5. Dr. Dijk, van Rijswijk, te Gorile, Hilvarenbeek en Tilburg.
6. Dr. Kramer, van Beverwijk, te Gorile, Hilvarenbeek en Tilburg.
7. Dr. Taal, van Bruinisse, te Ulicoten en Raarle-Nassau.

Vanuit Breda:

1. Jan. Dr. Fernhout, van Amsterdam, te Heerstaaijen, Galder en Breda.

Vanuit Eindhoven:

1. Jan. Dr. Bruusard, van Meppel, te Eindhoven.
2. Dr. Hamming, van Groningen, te Valkenswaard en Borkel.
3. Dr. Both, van Eindhoven, te Maarheese en Budel.
4. Dr. Hamming, van Groningen, te Eindhoven.
5. Febr. Dr. Both, van Eindhoven, te Valkenswaard.
6. Dr. Jansen, van Witmarsum, te Borkel en Valkenswaard.
7. Dr. Beukema, van Schettens, te Eindhoven.
8. Dr. Op 't Holt, van Bolswaard, te Eindhoven.

Te 's-Hertogenbosch:

1. Jan. Dr. Fleurke, van Berkel e. a.
2. Febr. Dr. Ringnald, van 's-Gravenhage.
3. Dr. Bouma, van Hoogeveen.

Te Vrijhoeven-Capelle e. a.:

1. Jan. Dr. Akkerhuis, van 's-Hertogenbosch, te Sprang, Vrijhoeven en Heusden.
2. Dr. Hangelbroek, van Wierum, te Vrijhoeven, Sprang en Heusden.
3. Dr. Scholten, van Roden te
4. Dr. Ruijs, van Dinteloord, te
5. Febr. Dr. Kapteijn, van Giesendam, te
6. Dr. Gerber, van 's-Bosch, te

Te Roosendaal:

1. Jan. Dr. Kuiper, van Alblasserdam.
2. Dr. Harrenstein, van N.-Scharwoude.
3. Dr. Diemer, Marrum.
4. Dr. van Katwijk, Pijnacker.
5. Dr. Veder, van Zwolle.
6. Febr. Dr. Ploos v. Amstel, van Utrum.
7. Dr. Karssen, van Amsterdam.
8. Dr. Meijering, van Katwijk a.R.
9. Dr. v. Halsema, van Haastrecht.

Te Maastricht:

1. Jan. Dr. Kerssies, van Den Ham.
2. Febr. Dr. Gispens, van Alphen.
3. Dr. Dijkstra, van Looissens.
4. Dr. Bouma, van Schoonebeek.
5. Dr. Bootsma, van Loosduinen.

Te Brielle:

1. Jan. Dr. Langhout, van Gaastmeer.

Rosch, 10 Maart 1916.

Vrije Universiteit.

Vrije Universiteit. Men schrijft ons uit de Graafschap: Waar gewerkt wordt, wordt gewonnen. Dat blijkt ook hier. Na eenige samenkomsten, waarin de Vrije Universiteit in haar doel en strekking was besproken, ging het op oogsten aan en de opbrengst was zeer verblijfend. Vermeerdering van contributie werd verkregen in Apeldoorn f 74.50, in Doesburg f 1.50, in Doetinchem f 10, in Velp f 107, in Brumen f 31, in Ellicom f 19.50, in Steeg en Rheden f 17.50, in Dieren f 58, samen f 319, terwijl tot dekking van het tekort uit deze plaatsen resp. werd ontvangen: f 36, f 14.50, f 8.50, f 30, f 57.50, f 12, f 7.50 en f 679.65, samen f 845.65.

Jammer, dat tot nog toe te vergeefs in Zutphen naar breedere gezocht wordt, die ook daar den oogst kunnen binnenhalen. Evenwel, het Comité rust niet, maar zal trachten nog een naooft te verkrijgen en te Zutphen vrienden te vinden. Voorzitter van het Comité is Dr. H. C. van den Brink te Dieren, secretaris Dr. A. Schippers te Doesburg, penningmeester H. Tiemens Hm., te Apeldoorn, terwijl de verdere leden zijn Dr. J. Brinkman, te Velp, en Dr. S. Doornbos te Doetinchem.

L. S.

De Particuliere Synode van Zuid-Holland (Z.G.) zal D. V. te Barendrecht vergaderen Woensdag 21 Juni a.s. Zoo noodig ook den volgende dag. Opgeve van de namen der afgevaardigden en van punten voor het agendum wordt bij ondergeteekende ingewacht vóór 21 Mei a.s.

Namens den Raad der roepende Kerk van Barendrecht.

J. G. KUNST, Presider.

Barendrecht, 20 Maart '16.

De Kerkraad der Geref. Kerk van Warffum besluit, zoodanige maatregelen te nemen, dat collectanten in de gemeente slechts dan kans van slagen hebben, indien ze voorzien zijn van een (minstens 3 weken te voren aan te vragen) gewaarmerkt bewijs, dat de kerkraad hun aanvraag steunt.

geworden zijn. Dit brengt de menschen aan het nadenken, men verlangt te weten waaraan het toe te schrijven is? De Church Times wil het Engelsche publiek wijs maken, dat zoovele Engelsche predikanten der Staatskerk Roomsche werden, omdat zij slechte predikers zijn. Bij de Roomsche Godsdiensttoefeningen treedt de priester sterk op den voorgrond; wanneer de priesters maar beter konden prediken zouden zij minder neiging toonen om tot de Roomsche kerk over te gaan! Wel moet volgens genoemd orgaan aan den priester de eerste plaats gegeven worden, maar in de tweede plaats behoort toch »de profet« in den dienaar der Kerk uit te komen.

Dere verklaring van het onrustbarend verschijnsel in de Anglicaansche Staatskerk is al te oppervlakkig. Reeds in 1833 werd het openbaar, dat er in de Staatskerk een partij gevonden werd, die zoowel in de leer als in den eeredienst den weg van Rome opwilde. Door de hoogleraren Pusey en Newman werd aangevoerd, vormen bij den eeredienst aan te nemen die eenmaal bij de Christelijke Kerk in zwang waren. Het werd voorgesteld alsof de vormen niet Roomsche waren, maar afkomstig van de oude Christelijke kerk. Inmiddels werden Roomsche ceremoniën ingevoerd en bijna al de leerlingen der Roomsche kerk overgenomen. Men liet de 39 artikelen der Kerk schijnbaar onaangetast, maar beweerde dat deze belijdenis omtrent vagevuur, afaat, vasten, biechten, feesten, kruizen, beelden enz. niets had bepaald, en dat daarin alleen de Roomsche vorm was verworpen. Men wilde Rome niet volgen; men zou een algemeen Christelijke kerk vormen, waarin zoowel de Westersche als de Oostersche kerk was opgenomen. Da's consequentie dreef echter mannen als Pusey en Newman ten slotte in de Roomsche kerk (1845). En nog steeds zijn er in de Engelsche Staatskerk leden die meenen, dat men Roomsche vormen en leerstellingen overnemen, zonder dat daarom de stap behoef gedaan te worden van tot de Roomsche kerk over te gaan. Inmiddels houdt men processen, sticht mannen- en vrouwenkloosters, terwijl bij Godsdiensttoefeningen de prediking op den achtergrond en de liturgie op den voorgrond wordt geschoven. Ten slotte komt men tot de overtuiging, dat een weg bewandeld is die tot Rome leidde, en dan wordt aan de Episcopale kerk een scheidsbrief gegeven om zich bij de Roomsche kerk te voegen. Zoo gaat het nu al meer dan 80 jaar in de Episcopale kerk staatskerk.

WENCKEL.

Voor Kinderen.

MARTHA'S BEPROEVING.

V.

DE DAPPERE MARTHA.

'Aardige H. deed Martha aan Cheriton denken. Peter noemde het een echt gat, 't leek in niets op Sheffield, onmogelijk er goed een halven, laat staan twee gulden uit te geven. Behalve de drie personen kwam ook Trim, een oude poedel uit het rijtuig. Als alle honden hoogst nieuwsgierig, was een wandeling in de stad naast zijn meesteres een genot voor het slimme dier.

Hij, een groot vrind van Martha, vertoonde haar graag zijn kunsten. Hij liet haar tot drie tellen voor hij opsprong om, wat op zijn neus lag, op te vangen en op te peuzelen. Ook kon hij zeer goed dood liggen, en nog andere kunsten, waarin poedels gewoonlijk knap zijn; deed hij op Martha's vriendelijke woorden.

'Kinderen, ik ga naar mijn boekhandelaar, julie ziet op de torenklok is 't drie uur. Over een half uur moet julie bij mij in den boekwinkel van Jones wezen. Begrepen?

'Ja, Grootmama; klonk het als uit eenen mond.

'Zeg Martha, nu is ze eens aardig, zooals grootmoeders behooren te wezen. Wat ga jij koopen?

'Grootmama is dikwijls aardig, maar doe je eigen boodschappen zonder mij.

'Gegruet, mevrouw wijneus!

Klokslag kwamen de beide kinderen met hun pakjes aanstappen. Peter opende een grooten papieren zak, waaruit hij met een buiging, zijn hoed in zijn hand, den dames tofly aanbod. De oude mevrouw bedankte voor de kleverigheid en Martha zei ze hield er niet van.

'Dee te beter, zooveel te meer blijft er voor mij, met die woorden stak hij een groote klont der zoetheit in zijn mond.

Trim heeft reeds een plaatsje genomen, welbedacht op zijn gemak zijn kussen duchtig opgeschud en ligt met zijn kop op de voerpooten naar het publiek te kijken. Wat den poedel beziet weet niemand, maar eensklaps springt hij op, het rijtuig uit, en begint een gevecht met een grooten hond, die luid blaasend de straat oversteekt. Trim, (mogelijk was het list, dat hij zijn meerdere gevonden had), blijft plotseling als dood liggen. Een groot rijtuig komt in volle vaart aanrijden, eer 't oude beest overleed is, wordt hij verpletterd! Terwijl Mevrouw en Peter roepen: »Trim, Trim! op, Trim! snelt Martha toe, grijpt Trim bij zijn vier pooten en heft juist met hem 't trottoir bereikt, als de koets voorbijraast. 't Geschiedde alles gauwer dan het verteld kan worden.

De oude dame sloot in vervoering Martha met Trim in haar armen en kuste haar klein kind hartelijk; welke kussen even hartelijk beantwoord werden, tot Trim zei: »Arme oude Trim, je waart bijna overleden«.

'Ja, Trim! voegde zijn meesteres er bij, de dapperere Martha heeft jou gered«.

Op den thuishut had Peter ditmaal niets te vertellen. Pas na de thee vroeg Mevrouw om de inkoop van der kinderen te zien. Peter toont het overschot van zijn snoepje, een handvol knikkers en een priktol. »Hum!« zei Grootmama. Martha pakt eerst een mooi, doch lichten pennehouder uit; daarna een zeer kleinen theepot en een veelkleurig lint.

'Wat denk je daarmee te doen? Thee schenken voor je poppen?

'Neen, Grootmama, sedert Mama zwak werd, heb ik mijn poppen opgeborgen, ik had geen tijd meer voor ze. Dit popje is net groot genoeg voor den lekker kopje thee, als Mama toe moe is, doet haar dat goed«.

'O zoo. Is de pennehouder op 't schrijfgarnituur van je kamer niet mooi genoeg?

'Neen, Grootmama, te mooi voor een klein meisje, zooals ik ben; ik gebruik wat Papa mij meef gaf; maar deze lijkt op dien mooien en daarom kocht ik hem voor Papa«.

'Moet je dat kakelebonte lint soms om je bruine krullen binden?

Nu proest Martha van het lachen. »Maar Grootmama!« roept ze, tegelijk vindt ze zich zelven onbeleefd en voegt er bij: »Pardon, ik kon het niet helpen, te denken zulk een lint in mijn haar! Neen, 't is voor Jaantje, zij houdt ook veel van een mooi lint voor haar muts of haar hoed«.

Buitenland.

Engeland. De weg naar Rome.

Al maanden lang wordt bij tusschenpoelen in de Church Times, een Ritualistisch blad, de vraag besproken, welke de positie is van hen, die in de Engelsche Staatskerk tot de geavanceerde Ritualisten behooren. Het blijkt uit verschillende ingezonden stukken in genoemd blad, dat de toestand voor hen, die steeds meer Roomsche ceremoniën in de Staatskerk brengen, niet zoo rooskleurig is als gewoonlijk gedacht wordt. Zoo schreef iemand uit Oxford aan de Church Times, dat het ronduit moest gezegd worden, waar men in betrekking tot de Roomsche Kerk aan toe is. Men leest tusschen de regels door, dat de vrees gekoesterd wordt, dat van lieverlede een groot deel van de oorspronkelijk Protestantische Church of England, of de Engelsche Staatskerk, tot de Roomsche kerk zal verkeerden. Nu is door vele Ritualisten steeds ontkennd, dat ten slotte de weg dien zij bewandelen, tot Rome zou leiden. Maar het blijkt toch, dat een groot getal predikanten, die het Ritualisme in bunne kerken op de spits dreven, Roomsche